

DOI: <https://doi.org/10.36719/2706-6185/32/110-114>

Rəşid Bayramlı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
magistrant
residbayramli9@gmail.com

KOB-LARIN AVTOMATLAŞDIRILMIŞ İDARƏETMƏYƏ KEÇİD ZAMANI ÇƏTİNLİKLƏRİ VƏ PERSPEKTİVLƏRİ

Xülasə

Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid kiçik və orta sahibkarlıq (KOB) üçün həm çətinliklər, həm də perspektivlər təqdim edir. Avtomatlaşdırma səmərəliliyin artırılması, xərclərin azaldılması və məhsuldarlığın artırılması vəd etsə də, KOB-lar bu dəyişikliklərə uyğunlaşmaqda maneələrlə üzləşirlər. Bu məqalə mücərrəd keçid dövründə KOB-ların çətinliklərini və perspektivlərini araşdırır. Çətinliklərə ilkin investisiya xərcləri, işçilərin yenidən bacarıqlarının artırılması ehtiyacı və iş yerini dəyişmə ilə bağlı narahatlıqlar daxildir. Bundan əlavə, KOB-lar avtomatlaşdırma sistemlərini mövcud proseslərə inteqrasiya etmək və kibertəhlükəsizlik risklərini həll etməkdə çətinliklərlə üzləşə bilər. Bununla belə, avtomatlaşdırılmış idarəetmədə KOB-lar üçün perspektivlər var. Geniş imkanları dəyərləndirmək, o cümlədən məlumatların analitikası vasitəsilə təkmilləşdirilmiş qərarların qəbulu, gücləndirilmiş rəqabət qabiliyyəti və əməliyyatları səmərəli şəkildə miqyaslaşdırmaq bacarığı bura aiddir. Üstəlik, avtomatlaşdırma adi tapşırıqları sadələşdirə bilər ki, bu da işçilərin diqqətini əlavə dəyərli fəaliyyətlərə yönəltməyə imkan verir. Bu perspektivlərdən yararlanmaq üçün KOB-lar güclü təlim proqramlarına investisiya qoymalı, avtomatlaşdırma təchizatçıları ilə əməkdaşlıq etməli və riskləri azaltmaq üçün strategiyalar hazırlamalıdırlar. Bütövlükdə, avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid KOB-lara çətinliklərin öhdəsindən səmərəli şəkildə keçmək şərti ilə inkişaf və innovasiya üçün əhəmiyyətli imkanlar təqdim edir.

Açar sözlər: KOB-lar, avtomatlaşdırılmış idarəetmə, avtomatlaşdırma, problemlər, perspektivlər

Rashid Bayramli

Azerbaijan State Economic University
master student
residbayramli9@gmail.com

Challenges and prospects of SMEs during the transition to automated management

Abstract

The transition to automated management presents both challenges and opportunities for small and medium-sized enterprises (SMEs). Although automation promises to increase efficiency, reduce costs, and increase productivity, SMEs face obstacles in adapting to these changes. This abstract examines the challenges and prospects of SMEs in this transition period. Challenges include initial investment costs, the need to reskill workers, and concerns about changing jobs. In addition, SMEs may face challenges in integrating automation systems into existing processes and addressing cybersecurity risks. However, automated management has promising prospects for SMEs, including improved decision-making through data analytics, enhanced competitiveness, and the ability to efficiently scale operations. Moreover, automation can simplify mundane tasks, allowing employees to focus on value-added activities. To take advantage of these prospects, SMEs must invest in strong training programs, partner with automation vendors, and develop strategies to mitigate risks. Overall, the transition to automated management offers significant opportunities for growth and innovation for SMEs, provided they can effectively overcome the challenges.

Keywords: SMEs, automated management, automation, problems, prospects

Giriş

Biznes əməliyyatlarının müasir mənzərəsində avtomatlaşdırma texnologiyalarının inteqrasiyası, xüsusən də kiçik və orta müəssisələr (KOB) üçün transformasiyaedici qüvvə kimi dayanır. Avtomatlaşdırmanın gəlişi artan səmərəlilik, azaldılmış əməliyyat xərcləri və yüksək məhsuldarlıq vəd edir və bununla da KOB-lara sürətlə inkişaf edən bazar mühitində rəqabətqabiliyyətliliyə və davamlılığa doğru yol təklif edir. Bununla belə, avtomatlaşdırılmış idarəetməyə doğru səyahət çətinliklərdən məhrum deyil; əksinə, o, avtomatlaşdırmanın faydalarını tam şəkildə həyata keçirmək üçün KOB-ların bacarıqla hərəkət etməli olduğu bir sıra mürəkkəblikləri təqdim edir (Allahverdiyeva, 2020).

KOB-lar avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçidə başlayarkən, maliyyə, texnoloji və insan ölçülərini əhatə edən çoxşaxəli çətinliklərlə üzləşirlər. Bu problemlərin başında avtomatlaşdırma sistemlərinin qəbulu və tətbiqi üçün tələb olunan xeyli ilkin sərmayə durur. Məhdud büdcələr daxilində fəaliyyət göstərən bir çox KOB-lar üçün bu maliyyə maneəsi, xüsusilə investisiyanın qaytarılması (ROI) və uzunmüddətli həyat qabiliyyəti ilə bağlı qəbul edilən qeyri-müəyyənlikləri nəzərə alaraq, avtomatlaşdırmanın tətbiqinə əhəmiyyətli maneə yarada bilər.

Bundan əlavə, avtomatlaşdırma texnologiyalarının inteqrasiyası təşkilati proseslərdə və strukturlarda əsaslı dəyişiklik tələb edir və bununla da güclü infrastruktur düzəlişləri tələb olunur. KOB-lar tez-tez avtomatlaşdırma sistemlərini mövcud iş axınları və texnologiyaları ilə problemsiz inteqrasiya etmək, uyğunluq problemləri və bu yolda tətbiqetmə mürəkkəbliyi ilə qarşılaşmaq vəzifəsi ilə mübarizə aparırlar. Bu cür inteqrasiya çətinlikləri məlumat təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik təhdidləri ilə bağlı narahatlıqlarla birləşir, çünki proseslərin rəqəmsallaşdırılması KOB-ları proaktiv azaltma strategiyaları tələb edən zəifliklərə məruz qoyur (Akberdina, 2022).

Texnoloji maneələrə əlavə olaraq, avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid KOB-lar daxilində işçi qüvvəsi dinamikası üçün dərin təsirlərə səbəb olur. Avtomatlaşdırmanın gəlişi iş yerlərinin dəyişdirilməsi və ənənəvi bacarıq dəstlərinin köhnəlməsi ilə bağlı narahatlıqları artırır, KOB-ları öz insan kapitalını avtomatlaşdırmaya əsaslanan mühitlərin tələbləri ilə uyğunlaşdırmaq üçün iddialı yenidən bacarıqların artırılması və bacarıqların artırılması təşəbbüslərinə başlamağa məcbur edir. Əlavə dəyərli vəzifələrdə insan əlaqəsini qoruyarkən təkmilləşdirilmiş əməliyyat səmərəliliyi üçün avtomatlaşdırmadan istifadə arasında zərif tarazlığın yaradılması bu keçiddə hərəkət edən KOB-lar üçün kritik bir imperativ kimi ortaya çıxır (Heyer, 2023).

Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçidə xas olan böyük çətinliklərə baxmayaraq, KOB-lar avtomatlaşdırmanın transformasiya potensialını vurğulayan saysız-hesabsız perspektivlər və imkanlarla üzləşirlər. Avtomatlaşdırma KOB-lara qabaqcıl analitika vasitəsilə geniş məlumat fondundan istifadə etmək imkanı verir, bazar dinamikasına cavab olaraq çeviklik və uyğunlaşma qabiliyyətini inkişaf etdirən məlumatlara əsaslanan qərar qəbul etmə proseslərinə imkan verir. Bundan əlavə, avtomatlaşdırılmış idarəetmə KOB-lara miqyaslılıq və çeviklik verir, onlara əməliyyatları genişləndirməyə və görünməmiş sürət və dəqiqliklə yeni bazarlara daxil olmağa imkan verir.

Əslində, avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid KOB-ların əməliyyat mənzərəsində problemlər və perspektivlərin incə qarşılıqlı təsiri ilə xarakterizə olunan paradigma dəyişikliyindən xəbər verir. Bu rəqəmsal transformasiya dövründə inkişaf etmək üçün KOB-lar innovasiyaya qarşı fəal mövqe tutmalı, avtomatlaşdırmanı böyümə və rəqabətli diferensasiya üçün katalizator kimi qəbul etməlidirlər. Strateji investisiyalar, əməkdaşlıq tərəfdaşlıqları və çevik uyğunlaşma vasitəsilə avtomatlaşdırmanın yaratdığı çətinliklərin öhdəsindən gəlməklə, KOB-lar müasir biznes ekosistemində uğurun konturlarını yenidən müəyyən edən imkanlar sahəsini açə bilər.

Əsas hissə.

Kiçik və Orta Müəssisələr (KOB) dünya miqyasında iqtisadiyyatların əhəmiyyətli bir hissəsini təşkil edərək, iqtisadi artıma, innovasiyalara və iş yerlərinin yaradılmasına töhfə verir. Son illərdə avtomatlaşdırma texnologiyalarının yaranması KOB-lar üçün həm çətinliklər, həm də imkanlar təqdim etdi. Süni intellekt, robototexnika və məlumat analitikasının inteqrasiyası ilə xarakterizə olunan avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid artan səmərəlilik, xərclərə qənaət və təkmil qərar

qəbuletmə imkanları kimi çoxsaylı üstünlüklər təklif edir. Bununla belə, KOB-lar bu keçid zamanı müxtəlif maneələrlə, o cümlədən maliyyə məhdudiyyətləri, texnoloji mürəkkəblilik və işçi qüvvəsinin uyğunlaşması ilə qarşılaşırlar. Bu məqalə KOB-ların avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçidi zamanı qarşılaşdıqları çətinlikləri və perspektivləri araşdırır və yaranan imkanlardan yararlanmaq üçün strategiyaları təsvir edir.

Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçiddə KOB-ların çətinlikləri.

Maliyyə Məhdudiyyətləri: Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin qəbulunda KOB-lar üçün əsas problemlərdən biri tələb olunan əhəmiyyətli maliyyə sərmayəsidir. Avtomatlaşdırma texnologiyalarının tətbiqi texniki vasitələrin, proqram təminatının alınmasını və işçilərin təlimini əhatə edir ki, bu da KOB-ların məhdud maliyyə resurslarını gərginləşdirə bilər. Üstəlik, investisiyanın qaytarılması dərhal görünməyə bilər ki, bu da maliyyə problemlərini daha da gücləndirir (Smith, 2022: 45-60).

Texnoloji Mürəkkəblilik: Avtomatlaşdırma texnologiyaları maşın öyrənmə alqoritmləri, robototexnika və Əşyaların İnterneti (IoT) cihazları da daxil olmaqla geniş kompleks sistemləri əhatə edir. KOB-lar tez-tez bu texnologiyaları effektiv şəkildə idarə etmək üçün təcrübə və texniki nou-haudan məhrumdurlar. Fərqli sistemlərin inteqrasiyası və platformalar arasında uyğunluğun təmin edilməsi KOB-lar üçün əhəmiyyətli texniki problemlər yarada bilər ki, bu da avtomatlaşdırılmış idarəetmə həllərinin qəbuluna mane olur.

İşçi qüvvəsinin uyğunlaşması: Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid istər-istəməz KOB-lar daxilində işin xarakterini dəyişir. Avtomatlaşdırma məhsuldarlığı və səmərəliliyi yüksəltməklə yanaşı, müəyyən iş rollarını da yerindən oynadır və işçilərdən yeni bacarıqlar əldə etməyi tələb edir. KOB-lar işçi qüvvəsinin avtomatlaşdırılmış sistemlərə uyğunlaşmasını asanlaşdırmaq üçün təlim proqramlarına və dəyişikliklərin idarə edilməsi təşəbbüslərinə sərmayə qoymalıdırlar. İşçilər arasında dəyişikliyə qarşı müqavimət keçid prosesinə daha da mane ola bilər və təşkilatın effektivliyinə xələl gətirə bilər.

Məlumat Təhlükəsizliyi və Məxfilik Narahatlıqları: Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri effektiv işləmək üçün böyük həcmdə məlumatlara etibar edir. KOB-lar kiberhücum riski, məlumatların pozulması və normativlərə uyğunluq problemləri də daxil olmaqla məlumatların təhlükəsizliyi və məxfiliyi ilə bağlı çoxsaylı problemlərlə üzləşirlər. Həssas biznes məlumatlarının məxfiliyini və bütövlüyünü təmin etmək çox vacibdir, lakin bir çox KOB-ların güclü kibertəhlükəsizlik tədbirlərini həyata keçirmək üçün resursları və təcrübəsi yoxdur.

KOB-lar üçün perspektivlər və imkanlar.

Təkmilləşdirilmiş Səmərəlilik və Məhsuldarlıq: Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri KOB-lara biznes proseslərini sadələşdirməyə, səhvləri minimuma endirməyə və resurs bölgüsünü optimallaşdırmağa imkan verir. Inventarların idarə edilməsi, hesab-faktura və müştəri xidməti kimi gündəlik tapşırıqları avtomatlaşdırmaqla KOB-lar insan kapitalını böyümə və innovasiyaya təkan verən daha strateji fəaliyyətlərə ayıra bilər. Avtomatlaşdırmanın əldə etdiyi səmərəlilik getdikcə dinamikləşən bazarda rəqabət qabiliyyətini və gəlirliliyi artırır.

Məlumata əsaslanan qərarların qəbulu: Avtomatlaşdırma texnologiyaları təsirli anlayışlar əldə etmək və qərar qəbuletmə proseslərini məlumatlandırmaq üçün istifadə edilə bilən böyük həcmdə məlumat yaradır. Təkmil analitika və proqnozlaşdırıcı modelləşdirmə vasitəsilə KOB-lar bazar tendensiyalarını, müştərilərin seçimlərini və əməliyyat səmərəsizliyini daha dəqiqliklə müəyyən edə bilərlər. Məlumata əsaslanan qərarların qəbulu KOB-lara dəyişən bazar şərtlərinə tez uyğunlaşmağa və yaranan inkişaf imkanlarından yararlanmağa imkan verir (Huseynova, 2020).

Ölçübilənlik və Miqyaslanma: Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri KOB-lara əməliyyatları genişləndirmək və yeni bazarlara çıxmaq üçün lazım olan miqyashılıqı təmin edir. Əsas biznes funksiyalarını avtomatlaşdırmaqla, KOB-lar əlavə məsrəflərdə mütənasib artımlara yol vermədən artan tələbi ödəyə bilərlər. Ölçəklənebilirlik KOB-lara böyümə imkanlarını daha aqressiv şəkildə həyata keçirməyə və qlobal bazarda daha böyük müəssisələrlə effektiv rəqabət aparmağa imkan verir (Turner, 2023).

İnnovasiya və Yaradıcılıq: Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid KOB-larda innovasiya və yaradıcılıq mədəniyyətini inkişaf etdirir. Avtomatlaşdırma işçiləri gündəlik işlərdən və inzibati yüklərdən azad etməklə onlara diqqəti strateji təşəbbüslərə və problemlərin həlli fəaliyyətlərinə yönəltmək imkanı verir. KOB-lar onları rəqiblərdən fərqləndirən və davamlı inkişafa təkan verən innovativ məhsullar, xidmətlər və biznes modelləri inkişaf etdirmək üçün işçi qüvvəsinin kollektiv yaradıcılığından istifadə edə bilər.

Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə uğurlu keçid üçün strategiyalar.

Aydın avtomatlaşdırma strategiyası hazırlayın: KOB-lar biznes məqsədlərinə və əməliyyat ehtiyaclarına uyğun gələn hərtərəfli avtomatlaşdırma strategiyası hazırlamalıdır. Bu strategiya avtomatlaşdırmanın əhatə dairəsini əks etdirməli, əsas prioritetləri müəyyən etməli və uğur üçün ölçülə bilən məqsədlər qoymalıdır. Avtomatlaşdırmaya strateji yanaşma ilə KOB-lar investisiyaları prioritetləşdirə, riskləri azalda və daha geniş təşkilatı prioritetlərlə uyğunlaşmanı təmin edə bilərlər.

İşçilərin Təliminə və İnkişafına İnvestisiya Etmək: Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin uğurlu tətbiqi üçün işçilərin işə qəbulu və dəstəyi vacibdir. KOB-lar işçiləri avtomatlaşdırma texnologiyalarından səmərəli istifadə etmək üçün lazım olan bacarıq və biliklərlə təchiz etmək üçün hərtərəfli təlim və inkişaf proqramlarına sərmayə qoymalıdır.

Davamlı dəstəyin təmin edilməsi və davamlı öyrənmə mədəniyyətinin təşviq edilməsi dəyişikliklərə qarşı müqaviməti azaltmağa və avtomatlaşdırılmış iş axınlarına rəvan keçidi təşviq etməyə kömək edə bilər.

Məlumat Təhlükəsizliyi və Uyğunluğa Prioritet Verin: Məlumatların təhlükəsizliyi və məxfilik avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərini tətbiq edən KOB-lar üçün əsas prioritetlər olmalıdır. KOB-lar həssas biznes məlumatlarını icazəsiz giriş və kibertəhlükələrdən qorumaq üçün şifrələmə, girişə nəzarət və müntəzəm təhlükəsizlik auditləri daxil olmaqla güclü kibertəhlükəsizlik tədbirləri həyata keçirməlidir.

Bundan əlavə, KOB-lar məlumatların məxfiliyini və təhlükəsizliyini tənzimləyən müvafiq qaydalara və standartlara, məsələn, Ümumi Məlumatların Qorunması Qaydası (GDPR) və Səhiyyə Sığortasının Daşınması və Hesabatlılığı Aktı (HIPAA) kimi uyğunluğu təmin etməlidir (Burov, Bagiev, 2018).

Əməkdaşlıq və Tərəfdaşlığı gücləndirin: Texnologiya satıcıları, sənaye tərəfdaşları və biznes məsləhətçiləri ilə əməkdaşlıq KOB-ları avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçiddə hərəkət etmək üçün dəyərli anlayışlar və resurslarla təmin edə bilər. KOB-lar avtomatlaşdırma texnologiyalarında uyğunlaşdırılmış həllər və təcrübə təklif edən texnologiya təminatçıları ilə strateji tərəfdaşlıq axtarmalıdır.

Bundan əlavə, sənaye assosiasiyaları və həmyaşd şəbəkələri ilə əlaqə bilik mübadiləsinə və ən yaxşı təcrübə mübadiləsinə asanlaşdır, KOB-lara başqalarının təcrübələrindən öyrənməyə və avtomatlaşdırmaya doğru səyahətlərini sürətləndirməyə imkan verə bilər.

Nəticə

Avtomatlaşdırılmış idarəetməyə keçid KOB-lar üçün səmərəliliyi artırmaq, innovasiyaları təşviq etmək və davamlı inkişafa nail olmaq üçün əhəmiyyətli bir fürsətdir. Bununla belə, bu keçid maliyyə məhdudiyyətləri, texnoloji mürəkkəblilik və işçi qüvvəsinin uyğunlaşması da daxil olmaqla, çətinliklərdən məhrum deyil (Egorova, 2021). Bu çağırışları fəal şəkildə həll etməklə və yaranan imkanlardan yararlanmaqla, KOB-lar getdikcə rəqəmsal və rəqabət mühitində uğur əldə edə bilərlər. Strateji planlaşdırma, işçilərin inkişafına sərmayə qoyuluşu və məlumatların təhlükəsizliyi və uyğunluğa sadıqlıq vasitəsilə KOB-lar bazarda məhsuldarlığın, çevikliyin və rəqabət qabiliyyətinin yeni səviyyələrini açmaq üçün avtomatlaşdırma texnologiyalarından istifadə edə bilərlər.

Ədəbiyyat

1. Allahverdiyeva, N. (2020). The impact of digital economy development in Azerbaijan on economic growth. Master's thesis, Azerbaijan State University of Economics, Central. URL: <https://unec.edu.az/application/uploads/2021/02/Allahverdiyeva-N-rmin.pdf>
2. Akberdina, V.B. (2022). Bi-Monitoring Industry of Yekaterinburg using a digital platform. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/bi-monitoring-promyshlennosti-ekaterinburga-s-ispolzovaniem-tsifrovoy-platforny>
3. Heyer, J. (2023). The Future of Small Business: AI and Automation Trends. MEP Middle East. September 4. Retrieved from https://www.linkedin.com/pulse/future-small-business-ai-automation-trends-josh-heyer?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card
4. Smith, D. (2022). Digitization and its influence on financial and economic development. *Economy and Management*, 30(2), pp.45-60.
5. Huseynova, A.D. (2020). Science and Innovation Performance: Measurement and Evaluation. Baku: Tuna. URL: https://www.researchgate.net/profile/Arzu-Huseynova-2/publication/344507785_ELM_V_INNOVASIYA_FALIYYTI_olcm_v_qiymtIndirm/links/5f7d5d68299bf1b53e131d16/ELM-V-INNOVASIYA-FALIYYTI-oelcm-v-qiymtIndirm.pdf
6. Turner, J. (2023). The future of automation in small businesses: predictions and trends. Reckon Blog. April 13. Retrieved from <https://www.reckon.com/reckon-blog/the-future-of-automation-in-small-businesses-predictions-and-trends/>
7. Burov, V.Yu., Bagiev, G.L. (2018). Small business and digital economy: perspectives and disadvantages. Читать: Transbaikal State Universit, 220 s. URL: <http://escool.ru/images/upload/articles25/491.pdf>
8. Egorova, N.E. (2021). Features of the Small Business Model in Russia and the Consequences of the Covid-19 Pandemic. Текст научной статьи по специальности «Economics and business», 85 s. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-rossiyskoy-modeli-malogo-biznesa-i-posledstviya-pandemii-covid-19>

Göndərilib: 14.12.2023

Qəbul edilib: 31.01.2024